

סעודה שלישית - פרשת בראשית תשע"ט

בסעודת שלישית סעודת רעוא דרעוין פרשת בראשית דיבר מהר"י נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד, בענין סמיכות סוף התורה לתחילתה, "לעיני כל ישראל - בראשית".

פתח ואמר מהר"י נ"י, הנה אנו עומדים עכשיו בשבת בראשית. אשר השבת הזו הוא זמן מסוגל להתחיל התחלה חדשה ללמוד ולהתפלל, בהתחדשות חדשה. ומסופר על הרב הקדוש מצאנז זי"ע שפעם אחת בשבת בראשית נכנס לבית הכנסת להתפלל בשעה מאוחרת מאד, אף שדרכו בקודש היה תמיד להכנס קצת מאוחר, אבל הפעם זה היה מאד מאוחר יותר מהרגיל, וכאשר שאלו אותו מה היה הסיבה לכך, ענה ואמר "שבשבת בראשית הוא מסדר את השיעורים שלו לכל השנה" ולכן איחר כל כך בתפלה.

ולכן גם אנחנו צריכים לעשות התחלה חדשה ב'שבת בראשית', ולהתחיל מחדש את כל השיעורי תורה שלנו בהתחדשות חדשה.

ויש דיבור מהצמח צדק זי"ע אשר בשבת בראשית אנו דומים לילד שהולך בפעם הראשונה לחיידר שעדיין אינו יודע כלום רק מתחיל ללמוד את התורה הקדושה מחדש "בראשית ברא אלקים" וכו', וכן גם אנחנו צריכים להתחיל מחדש ללמוד את התורה הקדושה כמו ילד קטן, שאינו יודע כלום.

ומוהרא"ש זי"ע היה רגיל לומר בשם אביו שזה טעם המנהג של 'הפיכת התורה' שמהפכים את התורה בשעת ההגבהה בשמחת תורה. כי כאשר הופכים את התורה עם הקלף כלפי העם, אזי האיש שעושה 'הגבהת ספר תורה' במקום לראות אותיות התורה רואה רק לבן, ובזה מרמזים לו, שכאשר הוא בא ללמוד

את התורה הקדושה צריך להכניס בדעתו שאינו יודע כלום, והוא כמו ילד קטן שרק עכשיו מתחיל ללמוד, והדף שלו עדיין ריק ולבן לגמרי, שעדיין לא כתבו עליו שום דבר, אני מתחיל עכשיו ללמוד תורה מחדש.

וזה לימוד חזק בשבילנו בראשינו שאין אנו יודעים כלום ועדיין לא התחלנו רק עכשיו מתחילים מחדש ׳דף חדש׳, וכמו שאמר רבינו ז״ל (שיחות הר״ן סימן כו) אצל העולם השכחה היא חסרון גדול בעיניהם. אבל בעיני יש בהשכחה מעלה גדולה. כי אם לא היתה שכחה, לא היה אפשר לעשות שום דבר בעבודת ה׳, כי אם היה זוכר כל מה שעבר לא היה אפשר לו להרים את עצמו לעבודתו יתברך בשום אופן, וגם היו מבלבלים את האדם מאד כל הדברים שעוברים עליו. אבל עכשיו על ידי השכחה נשכח מה שעבר וכו׳, וה׳שכחה׳ היא עצה טובה גדולה מאד שהאדם ירגיל את עצמו שתיכף ומיד שחולף ועובר הדבר, יעביר ויסלק אותו מדעתו לגמרי, ויסיח דעתו מזה לגמרי. ולא יתחיל לחשוב עוד במחשבתו בענין זה כלל.

ולכן בזה שמהפכים את התורה מראים להאדם את הלימוד הזה שיתחיל מחדש כאילו עוד לא למד אף פעם בחייו, וכמו ילד קטן שמתחיל עכשיו ללכת ללמוד לתלמוד ללמוד תורה, והוא דומה לנייר חלק שעדיין לא כתבו עליו שום דבר.

ובאמת בענין השכחה יש בזה גם עוד מעלה שמזכירים להאדם הוא רק בן אדם, ואם הוא שוכח את זה שהוא רק בן אדם ומתחיל להתגאות עם כשרונות עצמו כאילו הכל ממנו ושוכח מהקדוש ברוך הוא, אזי מזכירים לו את זה, ומראים לו ׳הנה אתה שוכח ואין אתה זוכר הכל׳, ואז כאשר האדם לומד ושוכח, הוא נוכח לדעת שהוא רק בן אדם, ואין לו להתגאות כלל עם כשרונותיו, כי הכל מהקדוש ברוך הוא, ועליו ללמוד רק בשביל שכך צוה הקדוש ברוך הוא, ויתחיל בכל פעם עם התחדשות חדשה כאילו לא למד כלל מקודם.

וכן בענין חטאיו של האדם, זה נכון ואמת שהאדם צריך לעשות תשובה על מה שעבר רצונו יתברך, וכמו שכתוב (תהלים נא, ה) ״וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד״, אבל בלי מידת השכחה לא היה שייך כלל להמשיך בחיים להתקדם בעבודת השם יתברך, כי תמיד היה מבלבל אותו מה שעבר את רצונו יתברך בימים הקודמים,

אבל על ידי שיש ענין השכחה בעולם, על ידי זה יכול האדם לעשות התחלה חדשה בחיים, וממילא נמחק חטאיו הקודמים.

וכמו כן בענין 'לימוד התורה' כתוב במדרש (קהלת רבה פרשה א' סימן ל"ב) זֶה שִׁפּוּטָהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאָדָם לָמַד תּוֹרָה וְשׁוֹכֵחַ וְכוּ', שֶׁאִלּוּ הָיָה אָדָם לָמֵד תּוֹרָה וְלֹא שָׁכְחָה, הָיָה מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שְׁתַּיִם שָׁלוֹשׁ שָׁנִים וְחוֹזֵר וּמִתְעַסֵּק בְּמִלַּאכְתּוֹ, וְלֹא הָיָה מַשְׁגִּיחַ בָּהּ לְעוֹלָם כָּל יָמָיו, אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁאָדָם לָמַד תּוֹרָה וּשְׁכָחָהּ, אֵינוֹ מֵזִיז וְאֵינוֹ מֵזִיעַ אֶת עַצְמוֹ מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. ולכן זה טובה גדולה ששוכחים וכך לומד כל פעם מחדש.

ובאמת יש בני אדם שיש להם זכרון חזק כמו מצלמה, וכן זָכוּר לי שהייתי פעם באיזה דינער עם מוהרא"ש זי"ע והיה שם איזה רב אחד שהיה נותן שיעור והיה חוזר בתוך דבריו בעל פה על דברי הרמב"ם ודברי הגמרא, והיה חוזר את זה בתוך דבריו עם הלשון בדיוק, ולא עוד אלא היה מדפדף באוויר כמו שאחד לומד עכשיו בפנים הספר, כל כך היה לו זכרון חזק וטוב, כי כל כך זכר בעל פה מה שלמד, עד כדי כך שהרגיש ממש איך שאומר עכשיו מבפנים וכאן צריך להפוך את הדף ופה עוברים לצד השני של הגמרא, להמשיך הלאה לדף השני. וכל זה טוב ויפה, ובני אדם מקנאים אדם כזה, אבל לפי דברי רבינו ז"ל אין בשכחה חסרון כלל, אלא יש בזה מעלה גדולה שכך יכול האדם להתחיל מחדש ללמוד תורה, ולהתחזק בחשק ורצון והתחדשות חדש. כי אם האדם זוכר את הכל קשה להתחיל מחדש, ועכשיו כתב לי בחור אחד מכתב ובה הוא כותב שהוא סיים כבר יותר ממאה פעמים ששה סדרי משנה, נו איך מתחילים עוד הפעם? אבל באמת לפי דברי רבינו שדיברנו בזה, זהו עוצם המעלה של שכחה, שהאדם לוקח את המשיות ומתחיל ללמוד מחדש כאילו לא למד אף פעם, וכן לוקחים הגמרא מחדש.

ובדרך זה מפרש מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות, בית הכנסת, הלכה ה, אות כח) את הסמיכות **"לעיני כל ישראל - בראשית"**, הקשר בין סוף התורה לתחילתה, כי בפסוק האחרון של התורה כתוב **(דברים לד, יב) "וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל"**, ומפרש רש"י הקדוש על הפסוק **"לעיני כל ישראל": שנשמו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר ומשברם לעיניכם, והקכימה דעת הקדוש ברוך הוא למשה, שנאמר "אשר שברת" ייטב כמך שנשברת.** שאמר הקדוש ברוך הוא למשה אחר המעשה של חטא העגל כשמשה רבינו שבר הלוחות 'ישר כחך

ששברת' והגמרא במסכת עירובין אומר (עירובין נד.) מאי דכתיב (שמות לב, טז) "חָרוּת עַל הַלֻּחֹת" אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל, עיין שם, נמצא שהגמרא אומר שלולא אשר משה רבינו היה משבר את הלוחות לא היה כלל שכחה בעולם, ולכן זה טובה גדולה מה ששבר את הלוחות שכך יש שכחה בעולם, וכך יכול אדם להתחיל מחדש. וממילא לפי זה מובן הקשר בין סוף התורה לתחילתה, "לעיני כל ישראל" שהקדוש ברוך הוא אמר למשה רבינו "ישר כח ששברת", וכך יכול להתחיל האדם מחדש בראשית ברא וכו'. כי דייקא על ידי מדת השכחה האדם יכול לקחת את עצמו בידים להתחיל מחדש מבראשית.

והנה רבינו ז"ל נתן לנו עצה טובה ודרך איך לקנות את התורה הקדושה, ואמר (שיחות הר"ן סימן יט) נכספתי מאד להמשיך את העולם אל 'עשיה', שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור וכו' היינו שהאדם יהיה לו קביעות חזקה ללמוד בכל יום שיעורים כסדרן כך וכך, ואני אוהב לחזור תמיד מה מה שרש"י הק' אומר בפרשת צו "ניותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו מסרון כיס", ובפשטות 'חסרון כיס' סובב על מצוות שעולים כסף, כגון קרבנות וכו', אבל אפשר לפרשו גם באופן אחר כי 'כיס' זה גם מלשון 'כיס של בגד', דהיינו שהתורה הקדושה רוצה להזהירנו פה על זה שיהיה להאדם תמיד בכיסו איזה ספר, כגון תהלים קטן, או משניות קטן, וכדומה, איזה ספר שרק רוצים, ובדרך זה כשיש לאדם בתוך כיסו איזה ספר תמיד, היכן שרק יהיה נמצא, אם זה יהיה בפקק בתוך אוטו, או בתור בבנק, או כשאתה מחכה על אשתך או מישהו אחר בתוך הרכב שלך שיחזור מהחנות שהלך לערוך קניות, אזי במקום ולצעוק ולכעוס על מה שההוא מעכב אותך כל כך הרבה זמן וגוזל מזמנך בשביל הדברים שלו, (שהכעס הזה רק דוחה הכסף כמו שרבינו ז"ל אומר 'כעס מזיק לפרנסה') אזי במקום זה תוציא מכיסך את התהלים שלך, תאמר איזה מזמורי תהלים, או פרק משניות וכו', ואם תתרגל בזה אזי כשהעיכוב שלך יגמר בבנק או ברכב, אזי תרגיש 'חבל שאני צריך להפסיק עכשיו מהלימוד וכו', הלוואי והייתי יכול להמשיך עוד להגיד עוד פרקים משניות, עוד מזמורי תהלים. וזה פירוש "ניותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו מסרון כיס".

ועל פי ההקדמה הנ"ל אפשר להבין את דברי רש"י על הפסוק **ולכל היד החזקה**: שקבל מתורה גלוחות בידיו: כי הידים מרמזים על 'עשיה', כמו שרביז"ל

רצה מאתנו שנתרגל ל'עשיה', דהיינו ללמוד בכל יום כך וכך, שזה 'בידיו' המרמזים על ה'עשיה'. והתורה הקדושה בא להורות לנו שלימוד התורה אינו תלוי בראש טוב וכו', אלא 'בידים' היינו ה'עשיה' שהאדם ירגיל את עצמו ללמוד בכל יום מקרא, משנה, גמרא, מדרש, וכו', בדרך הלימוד של רבינו ז"ל אפילו שאין לו ראש טוב.

ובזה מבינים גם המשך דברי רש"י "**ולכל המורא הגדול**" - נסיס '**וגבורת**' **שעמדנו** הגדול והמורא; שזה לשון **דיבור** כמו שכתוב "**וגבורתך ידברו**" היינו הדיבורי תורה שחוטף בזה העולם, כי אין צריכים בלימוד רק האמירה לבד, לומר הדברים כסדר, ועל ידי הדיבור שלו שירבה לדבר בתורה הקדושה יראה אחר כך 'נסים' שממילא יבין את דברי התורה הקדושה.

וכל זה נעשה על ידי ההתקרבות אל הצדיק ועל ידי שהולך בדרך עצתו, וזה פירושו של המשך הפסוק "**אשר עשה משה**" **משה דא צדיק**, כי צריך להיות מקושר לצדיק, והצדיק מאיר לו בעצותיו הקדושות אפילו בתוך החושך, וכשהאדם מקושר אל הצדיק מאיר לו בכל דרכיו ויודע איך להתנהג. וזה מרומז בהמשך הפסוק **משה' לעיני' כל' ישראל'** סופי תיבות ל'י'ל'ה', כי הצדיק מאיר לעיני כל ישראל שיאיר לו אפילו בלילה, ועל ידי שמקושרים להצדיק, על ידי זה זוכים אשר (תהלים קלט, יב) "גם חושך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר, כחשיכה כאורה", ודייקא אחר כך על ידי כל עצותיו הללו של הצדיק, אפשר להתחיל מבראשית ברא, היינו שאפשר להתחיל מחדש וכו' וכנ"ל.

יעזור הקדוש ברוך הוא שנזכה לשכוח את כל העבר שלנו, ונזכה לעשות התחלה חדשה עכשיו מבראשית, ונזכה למלאות את זמנינו היקר עם טוב אמתי ונצחי תורה ותפלה ונזכה לשנה מלאה בכל טוב בשמחה ובבריאות השלימה עד שנזכה להתגלות כבוד שמים בכל העולם כולו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.